

Київський національний торговельно-економічний університет
Кафедра міжнародного, цивільного та комерційного права

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**ПІДХОДИ ДО РЕФОРМУВАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН ДЛЯ
ПІДТРИМКИ МІЖНАРОДНОГО МИРУ І БЕЗПЕКИ**

студентки 2 курсу, 12м
групи, спеціальності 293
«Міжнародне право»
спеціалізації
«Міжнародне право»

Муртазаєвої
Ельміри Серверівни

Науковий керівник
к.ю.н.

Дерунець Наталія
Олександрівна

Гарант освітньої
програмид.ю.н., проф.

Мазаракі
Наталія Анатоліївна

Київ 2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....3

РОЗДІЛ 1. ПРАВОВИЙ СТАТУС РАДИ БЕЗПЕКИ ООН.....7

1.1 Передумови та історія створення Ради Безпеки ООН.....7

1.2 Повноваження Ради Безпеки ООН у забезпеченні міжнародного миру та безпеки.....10

1.3 Особливості формування складу та структури Ради Безпеки ООН.....15

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН.....20

2.1 Процедура прийняття рішень у Раді Безпеки ООН.....20

2.2 Правова природа резолюцій Ради Безпеки ООН та їх виконання.....25

РОЗДІЛ 3. СУЧАСНІ ПІДХОДИ РЕФОРМУВАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН.....31

3.1 Розширення складу Ради Безпеки ООН як відображення сучасного світового порядку.....31

3.2 Удосконалення процедури прийняття рішень у Раді Безпеки ООН.....36

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....41

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....45

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На сьогоднішній день одним із важливих міжнародних механізмів, який здатний здійснювати вплив на рішення глобальних проблем людства, залишається Організація Об'єднаних Націй (далі – ООН). Значущість ООН полягає в її винятковому досвіді, який був накопичений у галузі підтримання миру та безпеки за більш, ніж сімдесятирічну історію буття.

У наш час все частіше піднімається питання реформування Ради Безпеки ООН багатьма державами. Найбільше воно загострилося через російсько-український конфлікт.

За сьогоднішніх умов ООН стала неспроможною належним чином реагувати на гострі ситуації, які постають у сучасному міжнародному праві.

Визначальною причиною недостатньої ефективності Ради Безпеки є її повільний відголос на події, які виникають на міжнародній арені, та залежність від політики її постійних держав-членів – Китаю, США, Російської Федерації, Великобританії та Франції.

У міжнародно-правових джерелах питання діяльності та розвитку ООН досліджували такі вчені, як С. Бугасенко [10], Веремєєв Н. Ю. [11], Вонсович О. С. [12], І. Гавриленко [13], Є. Годованник [15], В. Губань [18], Л. Дорош [20], О. Задорожній [24], А. Каляєв [28], А. Куликов [29], О. Кульчицька [30], А. Мартинов [33], Л. Новікова [39], К. Семчинський [41], М. Трипольська [43], Я. Турчин [46], А. Федоренко [48], М. Фесенко [49], О. Шпакович [55].

Водночас, зміна новітнього глобального порядку, яка супроводжується активізацією старих та появою нових міжнародних конфліктів, підтвердила неспроможність ООН ефективно та оперативною реагувати на виклики та загрози сьогодення. Дану заперечливу тенденцію абсолютною мірою відчула на собі Україна, яка у 2014 р. потрапила до центру важкої за своїми наслідками геополітичної кризи, пов'язаної зі збройним конфліктом на Донбасі.

Україна потребує підтримки міжнародного співтовариства, яке втілює ООН. Вона повністю зацікавлена у реформуванні діючої системи Організації, створенні на її базі нових, діючих механізмів вирішення міжнародних питань із підтримки миру та безпеки.

Дослідження історичної практики реформування ООН та його наслідків є вагомим складовим елементом оформлення стратегії України стосовно необхідних трансформацій у діючій системі сприяння глобального миру та безпеки.

Слід зауважити, що порушена проблематика є не досить дослідженою у працях вітчизняних та іноземних науковців. Наприклад, виявляється відсутність комплексних досліджень проблеми реформування ООН у 90-х рр. XX – початку XXI ст., у яких висвітлюється напрям танаслідки. Зважаючи на вищевикладене, доцільно наголосити про актуальність та важливість дослідження обраної теми.

Об'єкт дослідження – міжнародно-правові відносини, що виникають в процесі формування та прийняття рішень Радою Безпеки ООН, які спрямовуються на підтримання глобального миру та безпеки в умовах сьогодення.

Предмет дослідження – комплекс міжнародно-правових норм, що регулюють діяльність Ради Безпеки ООН, а також підходи до її реформування для здійснення ефективної підтримки міжнародного миру та безпеки.

Мета дослідження – виходячи з сучасних умов та тенденцій розвитку міжнародних відносин, розробити пропозиції щодо удосконалення механізму формування складу Ради Безпеки ООН та прийняття нею рішень.

Мета дослідження обумовила постановку та вирішення таких наукових завдань:

1. розглянути та проаналізувати передумови створення Ради Безпеки ООН;
2. дослідити повноваження Ради Безпеки ООН у забезпеченні міжнародного миру та безпеки;
3. визначити особливості формування складу та структури Ради Безпеки ООН;

4. охарактеризувати основні етапи прийняття рішень у Раді Безпеки ООН;
5. дослідити правову природу резолюцій Ради Безпеки ООН та їх виконання;
6. проаналізувати вплив розширення складу Ради Безпеки ООН як один із підходів до її реформування на ефективність прийняття нею рішень;
7. надати рекомендації щодо удосконалення процедури прийняття рішень у Раді Безпеки ООН.

Методи дослідження. Задля виокремлення найбільш точних наукових результатів дослідження використовувався комплекс загально-наукових та спеціальних методів наукового пізнання, тобто науковий аналіз, формалізація, групування та узагальнення, класифікація, синтез, прогнозування.

В роботі використаний порівняльно-правовий метод з метою вивчення Ради Безпеки ООН та інших міжнародно-правових інституцій міжнародного захисту, проводився їх правовий аналіз та порівняння. Також, були використані історико-правовий та діалектичний методи, з їх допомогою вдалося дослідити загальновідомі історичні факти, що характеризували принцип роботи та прийняття рішень Ради Безпеки ООН.

Також, був використаний системно-функціональний метод, який дав змогу дослідити структуру, склад, компетенцію, порядок прийняття рішень в рамках Ради Безпеки ООН.

Наукова новизна дослідження полягає в комплексному аналізі порядку прийняття рішень Ради Безпеки ООН, а також в порівнянні міжнародних нормативно-правових актів, в виявленні основних недоліків та причин, які ускладнюють процес прийняття рішень в рамках Ради Безпеки ООН стосовно міжнародного миру та безпеки.

Окремі положення випускної кваліфікаційної роботи викладено у статті: Муртазаєва Е.С. «Право вето як важливий компонент процедури прийняття рішень в рамках Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй», що опублікована у збірнику

наукових статей «Міжнародне право: трансформація доктрини та практики». К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021, С.87-94.

Практичне значення дослідження полягає у перспективі використання сформульованих висновків та розробкою ефективних пропозицій для роботи державних структур, які відповідають за діяльність України в ООН, також робота може бути корисною при написанні посібників та підручників за дотичною темою. Зібраний матеріал і узагальнення можуть бути використані для підготовки узагальнюючих робіт, допомогати при підготовці лекційних занять та профільних курсів у вищих навчальних закладах.

Структура випускної кваліфікаційної роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, які включають в себе сім підрозділів, висновків та пропозицій та списку використаних джерел. Повний обсяг роботи становить 50 сторінок, із яких основна частина роботи займає 42 сторінки. Список використаних джерел складається з 55 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ПРАВОВИЙ СТАТУС РАДИ БЕЗПЕКИ ООН

1.1 Передумови та історія створення Ради Безпеки ООН

Система Організації Об'єднаних Націй у її новітньому різновиді складалася протягом досить тривалого часу. Вона з'явилася більше ніж 100 років тому як механізм управління світовим співтовариством [7].

Усередині XIX сторіччя постали перші міжнародні міжурядові організації. Формування даних організацій було викликано двома несполучними причинами. По-перше, у результаті буржуазно-демократичних революцій, жадання суверенних країн до національної незалежності, і, по-друге, здобутками науково-технічної революції, що знайшли тенденцію до взаємозалежності і взаємопов'язаності країн.

Міжнародну організацію ООН було засновано на конференції у Сан-Франциско 24 жовтня 1945 р. на підставі Хартії Об'єднаних Націй. При заснуванні, було визначено, що діяльність ООН та її основна мета буде заключатись у підтриманні миру та міжнародної безпеки в країнах-членах, а також, розвивати співробітництво між державами світу [7].

Варто наголосити, що Рада Безпеки була сформована після Другої світової війни задля елімінації недоліків Ліги Націй у сприянні світового миру. В свою чергу вона здійснила свою першу сесію 17 січня 1946 р.

Міжнародний трибунал було створено Радою Безпеки ООН внаслідок порушення правових норм міжнародного гуманітарного права на території колишньої Югославії, а в 1994 р. – у зв'язку з геноцидом на території Руанди [5].

Також вона санкціонувалася вагомі миротворчі та військові місії у Намібії, Кувейті, Герцеговині, Камбоджі, Сомалі, Руанді, Боснії та Демократичній Республіці Конго, Судані.

Після створення ООН у 1945 р., Рада Безпеки посідає одне з найважливіших місць структури, вона включає в себе загалом 15 держав-членів, в тому числі, 5 постійних членів (США, Франція, Китай, Росія, Великобританія) та 10 країни-членів, що змінюються кожні 2 роки.

Відповідно до ст. 24 Статуту ООН, Рада Безпеки ООН – це постійно діючий, один з основних органів Організації Об'єднаних Націй, основною функцією якого є підтримання міжнародного миру та безпеки.

У системі шість «головних органів», у тому числі Рада Безпеки, яка є другим за значимістю органом. Відповідно до Статуту ООН підтримка міжнародного миру і безпеки має формуватися на основі загальновизнаних принципів і норм міжнародного права і здійснюватися Радою Безпеки ООН [7].

Основними етапами створення ООН називають конференцію в Дамбартон-Окс 1944 р., на якій було узгоджено основні принципи та виміри механізму майбутньої організації.

Ялтинська конференція 1945 р. за участю глав трьох урядів – радянського, британського та американського – розглянула пакет документів, запропонований конференцією Думбартона Окса, додавши його до ряду параграфів, і вирішила скликати Організацію Об'єднаних Націй. Конференція в США в квітні 1945 року.

Це рішення було реалізовано на конференції в Сан-Франциско, яка проходила з 25 квітня по 26 червня 1945 р. і завершилася прийняттям установчих документів Організації Об'єднаних Націй.

Утворення новітньої міжнародної організації, зі створенням якої знайшли відображення сподівання міцного миру, дало надію на розвиток співпраці всіх держав у питаннях економічного та соціального розвитку. Слід зазначити, що спочатку уявлення союзників про сферу діяльності нової міжурядової організації значною мірою не збігалися.

Радянський уряд розглядав Організацію Об'єднаних Націй насамперед як суспільство сприяння міжнародному миру і безпеці, покликане врятувати людство від нової світової війни. Водночас така орієнтація була проаналізована державами-союзниками як одна з основних, що згодом дозволило безконфліктно домовитися про створення Ради Безпеки як органу з широкою компетенцією у питаннях миру та безпеки. У радянському проекті Статуту ООН, запропонованому в Дамбартон-Оксе, було зазначено, що «організація повинна бути організацією безпеки, і

недоцільно включати економічні, соціальні та гуманітарні питання до її компетенції; з цих питань мають бути створені спеціальні, спеціальні організації».

Західні країни вперше проаналізували ООН як суспільство з величезною компетенцією, яке сприяє співробітництву між країнами в сферах економіки, соціального забезпечення, науки, культури тощо. Іншими словами, згідно з пропозиціями союзних держав, ООН зобов'язана поєднати інспекцію з інтеграцією держав-членів як у політичних, так і в соціально-економічних питаннях. Тоді передбачалося, що компетенція Організації в обох сферах повинна бути рівною. Таку пропозицію не поширили в багатьох країнах. Обґрунтування відмови від надання ООН широких функцій в економічній сфері було різноманітним і найбільш яскраво проявилось на позиціях СРСР і Великобританії [10, с. 26].

Великобританія розкрила позицію тих країн, які стверджували, що створення міжурядової організації в галузі економіки несумісне з правилами ринкового лібералізму [10, с. 25].

Таким чином, держави-засновники не мали єдності в питанні компетенції ООН у соціально-економічній сфері. Були висловлені два діаметрально протилежні підходи – широка компетенція Організації в цьому питанні та незаконність її повноважень у сфері міждержавного соціально-економічного розвитку. Зрештою, після застосування дипломатичних заходів було прийнято компромісне рішення про надання ООН функції координації міждержавного соціально-економічного співробітництва. Завдання координації було сформульовано в загальній формі і покладено на Економічну і Соціальну Раду. Таким чином, держави-засновники не мали єдності в питанні компетенції ООН у соціально-економічній сфері. Були висловлені два діаметрально протилежні підходи – широка компетенція Організації в цьому питанні та незаконність її повноважень у сфері міждержавного соціально-економічного розвитку. Зрештою, після застосування дипломатичних заходів було прийнято компромісне рішення про надання ООН функції координації міждержавного соціально-економічного співробітництва. Завдання координації

було сформульовано в загальній формі і покладено на Економічну і Соціальну Раду.

На відміну від Ради Безпеки, ЕКОСОП мав дуже вузькі повноваження у своїй сфері. Це не дозволило ООН стати головним центром співробітництва в соціально-економічних питаннях. Ця галузь міжнародних відносин відрізнялася складністю і містила велику кількість міждержавних відносин [11, с. 241].

Їх створення було викликано зміною потреб міжнародного економічного та соціального співробітництва, яке має тенденцію до поглиблення та розширення. Також, у другій половині ХХ століття на міждержавну співпрацю сильно вплинув, по-перше, національно-визвольний рух колоніальних народів, по-друге, поява глобальних проблем – запобігання ядерній війні, демографічні, продовольчі, енергетичні, екологічні проблеми. .

Необхідність вирішення цих питань викликала характерні структурні зміни в системі ООН. Перш за все це виражалось в тому, що в самій ООН існували допоміжні органи зі структурою та функціями міждержавних організацій, які мають незалежні джерела фінансування [12, с. 36].

Крім перерахованих допоміжних органів ООН, створених резолюцією Генеральної Асамблеї, також входять: Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ, 1946), створений для допомоги дітям у післявоєнній Європі та пізніше колоніальних країнах, Конференція з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД, 1966).); призначені для сприяння торгівлі між країнами різного рівня економічного розвитку [7].

1.2 Повноваження Ради Безпеки ООН у забезпеченні міжнародного миру та безпеки

Організація Об'єднаних Націй , включає в себе Раду безпеки, яка виступає обов'язково-діючим органом, який включає в себе основні функції спільної міжнародної політики людства, яка спрямована на підтримку миру та безпеки, а також, на досягнення інших гуманітарних цілей міжнародного співтовариства.

Важливість цього завдання пов'язана з тим, що на відміну від інших органів, які входять до складу ООН, відповідно до ст.25 Статуту ООН, рішення Ради Безпеки є обов'язковими для всіх членів ООН [13, с. 101].

Відповідно до статті 7 Статуту ООН Рада Безпеки ООН була створена як один із шести основних органів організації. Її метою було сприяння миру у світі, запобігання прямій агресії з боку держав і прийняття рішень, спрямованих на підтримку міжнародного миру та порядку.

У сфері миру та безпеки Рада виконує три основні функції:

- функцію створення та контролю миротворчих сил ООН;
- функцію мирного вирішення конфліктів;
- функцію примусу, а саме, вживає заходи щодо держав, якими було порушено норми міжнародного права [13, с.110].

Рішення Ради Безпеки ООН, як міжнародного органу є обов'язковими для всіх держав-членів ООН. Можливість впливати на рішення Ради може мати вирішальне значення для світової спільноти, тому членство в Раді Безпеки є надзвичайно важливим завданням для кожної країни.

Для виконання різноманітних завдань Рада Безпеки утворює допоміжні органи - комітети, комісії, робочі групи. Перш за все, слід згадати Комітет із запобігання розповсюдженню ядерної, хімічної чи біологічної зброї та її поставок, Комісію ООН з миробудування, Комісію з компенсації, Контртерористичний комітет, комітети з санкцій та Робочу групу. про дітей і збройні конфлікти [15, с. 50].

Із організаційно-функціональної точки зору, робота РБ ООН не розрахована на спрямоване протистояння тероризму в усіх його проявах.

Основним завданням Ради Безпеки є вжиття заходів для покращення кризової ситуації. Слід наголосити, що антитерористична частина Ради Безпеки ООН є невід'ємною частиною координаційної політики підтримання миру та безпеки в різних регіонах світу.

Визначальними напрямками даної політики є:

- організаційна допомога у проведенні примирення, судового розгляду, переговорів, посередництва, арбітражу, звернення до регіональних органів влади сторін, між якими існує або існує загроза збройного конфлікту (ст. 33 Статуту);
- розслідування будь-якої ситуації чи спору, розвиток і загострення яких може призвести до загрози міжнародній безпеці (ст. 34 Статуту);
- розробка методів і рекомендацій щодо вирішення спорів, розвиток і загострення яких загрожує миру та безпеці в державі (ст. 36 Статуту);
- дослідження можливих загроз безпеці та миру в діях суб'єктів, які є частиною міжнародних відносин (ст. 39 Статуту);
- вивчення заходів, спрямованих на вирішення спорів, що загрожують миру і безпеці у світі, та їх здійснення, у тому числі припинення економічних зв'язків, використання збройних сил, зупинення залізничного, повітряного та морського сполучення до моменту розриву всіх дипломатичних відносин, а також організація спеціальних заходів військового характеру, як демонстрація військової сили та військова блокада (ст. 40, 41, 42 Статуту);
- вимога до всіх держав-членів ООН, кожна країна зобов'язана здійснювати свій вклад для підтримки миру та безпеки, надаючи збройні сили у розпорядження ООН (ст. 43 Статуту);
- організація невідкладних військових заходів примусового характеру з метою усунення загрози миру та безпеці людства із застосуванням національних військових сил держав-учасниць під керівництвом Військово-штабного комітету (ст. 45 Статуту) [17].

Усі повноваження Ради Безпеки ООН поділяються на такі групи:

- мирові повноваження, вони полягають у мирному вирішенні усіх спорів, виконання повноважень у випадках загрози миру, порушення актів, здійснення акту агресії з боку якоїсь держави та інші повноваження, які спрямовуються на підтримання міжнародного миру та безпеки, в тому числі, застосування внутрішніх санкцій системи ООН;

- повноваження, щодо прийняття нових держав-членів Організації Об'єднаних Націй, а також нових учасників Статуту Міжнародного Суду;
- внести зміни та переглянути Статут ООН; про призначення посадових осіб та формування персоналу органів ООН (повноваження щодо призначення кандидатур);
- повноваження виконавчої влади; про створення нових органів системи ООН; щодо впровадження системи міжнародної опіки [17].

Функції та повноваження Ради Безпеки наведено на рис. 1.1.

Функції та повноваження Ради Безпеки

- надання рекомендацій, щодо методів врегулювання таких суперечок;
- розробка планів для створення системи регулювання озброєння;
- закликання держав-членів організації до застосування економічних санкцій та інших мір для попереднього припинення агресії;
- застосування військових дій проти агресора;
- розробка рекомендації відносно прийому нових членів;
- розробка рекомендацій Генеральної Асамблеї відносно призначення Генерального секретаря;
- підтримка міжнародного миру та безпеки;
- розслідування суперечок, які можуть привести до конфліктів;

Рис. 1.1 Функції та повноваження Ради Безпеки[7]

Здійснюючі свої функціональні обов'язки, Рада Безпеки повинна вживати всі необхідні заходи для безперервного виконання своїх обов'язків. Саме тому, кожного члена Ради Безпеки завжди представляють резиденції ООН, також, Рада Безпеки надає право на вжиття санкцій до країни-агресора та має право вимагати від інших держав безперечної участі у даних заходах. (ст. 41, 42 Статуту ООН).

Такі санкції включають часткове або повне призупинення таких відносин з країною-агресором: припинення економічних зв'язків, зупинення функціонування повітряного, морського, залізничного сполучення, а також припинення

дипломатичних відносин, демонстрації, блокади чи будь-які інші операції військових сил держав-членів ООН, як крайній засіб [16, с. . 60].

У резолюціях Ради Безпеки, прийнятих у 1992 році, зазначалося: «Відсутність війни та збройного конфлікту саме по собі не гарантує міжнародного миру та безпеки. Загрозою миру та безпеці стали невійськові джерела, що визначають нестабільність в економічній, соціальній, гуманітарній та екологічній сферах». Тому правомірність такого питання підтвердив Міжнародний Суд [22].

На сьогоднішній день, спеціальна комісія розглядає питання розширення складу Ради. Німеччина, Японія, Бразилія та Індія претендують на постійне представництво через свій внесок у мир. Позитивно впливає зростання активності Ради Безпеки та фактичне розширення її повноважень.

Слід зазначити, що слабкість Ради Безпеки ООН полягає у відсутності централізованих інструментів застосування сили, до її складу не входять власні збройні сили, вона може лише використовувати збройні сили країн-членів, що значно обмежує її незалежність [20, с. 19].

Приймаючи рішення, кожна держава-член має виключно один голос. Процедурні питання вважаються прийнятими, якщо кожна з дев'яти держав-членів проголосує. Щодо усіх інших питань, то рішення вважаються прийнятим, якщо за них проголосувало дев'ять членів Ради, включаючи одночасні голоси всіх постійних членів Ради. Крім цього, держава, яка є однією зі сторін конфлікту, не має права на голосування та зобов'язана утримуватися від голосування при прийнятті рішення [7].

Таким чином, діяльність Ради Безпеки ООН базується на одностайному прийнятті її непроцедурних рішень. Тому, з огляду на все це, основні рішення Ради Безпеки ООН можуть прийматися лише за згодою всіх її постійних членів, тобто члени-засновники ООН можуть блокувати будь-яке рішення, яке не відповідає їхнім інтересам.

1.3 Особливості формування складу та структури Ради Безпеки ООН

Рада Безпеки ООН вважається основоположним незмінно існуючим політичним органом ООН, на котрий Статутом ООН, покладено основну відповідальність за сприяння міжнародного миру та безпеки. Цей орган має широкий спектр повноважень щодо мирного вирішення міжнародних спорів, запобігання військовим конфліктам між державами, припинення актів агресії та інших порушень миру та відновлення міжнародного миру [14].

Відповідно до Статуту ООН, тільки Рада Безпеки та жоден інший орган чи посадова особа ООН має право вирішувати питання щодо функціонування Збройних Сил ООН та вирішувати питання, пов'язані із формуванням та використанням Збройних Сил ООН, наприклад, формування завдань і функцій Збройних Сил, їх складу та чисельності, командного складу, строків перебування в районах дій, а також керівництво операціями та визначення порядку їх фінансування.

Щоб чинити тиск на державу, чії дії загрожують міжнародному миру або є порушенням миру, Рада може вирішити вимагати від членів ООН вжити заходів, не пов'язаних із застосуванням сили, таких як повне або часткове розірвання економічні зв'язки, залізниці, морський, повітряний, поштовий, телеграфний, радіо та інші засоби зв'язку, а також розрив дипломатичних відносин [17].

У разі, якщо таких заходів недостатньо, Рада уповноважена ініціювати дії із застосуванням повітряних, морських і сухопутних військ.

Рада Безпеки ООН складається з 15 членів: 5 постійних і 10 непостійних. Постійними членами є США, Китай, Росія, Великобританія та Франція. Непостійні члени обираються на 2 роки без права негайного переобрання. Кожену члену Ради Безпеки ООН надається право на одного представника і один голос [17].

Слід зазначити, що Голови Ради змінюються щомісяця, відповідно до списку держав-членів в алфавітному порядку англійською мовою. Проте рішення про порядок вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менше 9 [18, с. 8].

Рішення з інших питань також вимагають принаймні 9 голосів, але з урахуванням спільних голосів усіх 5 постійних членів. Це чинне правило називається принципом однакості великих країн.

Якщо постійний член відсутній або утримується від голосування, це не впливає на прийняття рішень. Існує також правило, згідно з яким член Ради Безпеки ООН, який бере участь у конфлікті, повинен утримуватися від голосування, коли рішення приймається на підставі глави VI Статуту ООН, який передбачає мирні засоби вирішення спорів. Статут зобов'язує членів організації виконувати рішення Ради Безпеки ООН [19].

Рада має широкі функції та повноваження у сфері підтримки та зміцнення миру та безпеки. У разі небезпечного спору чи конфлікту Рада Безпеки ООН уповноважена спочатку рекомендувати сторонам конфлікту вирішити його мирним шляхом відповідно до ст. 33 Глава VI Статуту ООН.

Якщо ці зусилля не дадуть результату, Рада Безпеки ООН вживе більш ефективних заходів відповідно до гл. VII Статуту ООН. До таких дій можна віднести: тимчасові заходи, заходи примусу, тимчасове припинення членства в ООН, виключення з організації [20, с. 62].

Примусові заходи поділяються на:

- а) примусові заходи, без застосування збройних сил;
- б) примусові заходи із використанням збройних сил. До першого можна віднести частковий або повний розрив усіх економічних відносин з подальшим введенням економічних санкцій та припинення дипломатичних відносин. У випадку, коли вищезазначених дій недостатньо, Рада Безпеки ООН має право на введення блокади для відновлення або ж підтримки миру та безпеки в державі.

У випадку загострення конфлікту, який несе загрозу міжнародній безпеці та миру, Рада Безпеки ООН наділена достатніми повноваженнями для застосування військової сили для відновлення миру на підставі розділу VII. Провідною формою миротворчої діяльності ООН були миротворчі операції, які були орієнтовані на незастосування сили та невтручання у внутрішні справи держав. Тільки Рада

Безпеки ООН уповноважена приймати обов'язкові рішення щодо застосування сили для підтримки міжнародного миру та безпеки [21].

Рада Безпеки ООН також має принципово важливі повноваження щодо забезпечення функціонування організації. Він дає рекомендації щодо прийняття нових членів, рекомендує Генеральній Асамблеї ООН (ГА ООН) кандидатуру для Генерального секретаря ООН та обирає членів Міжнародного Суду разом з Генеральною Асамблеєю ООН. Рада Безпеки ООН може також створювати допоміжні органи, необхідні для виконання своїх функцій. Існують дві постійні комісії: Комітет експертів з регламенту та Комітет з прийому нових членів [22].

Варто зазначити, що для вирішення конфліктних ситуацій створено ряд комітетів:

- Комітет по ситуації у відносинах між Іраком і Кувейтом (1990) ;
- Комітет по Лівійській Арабській Джамахірії (1992);
- Комітет по Сомалі (1992);
- Комітет по Руанді (1994);
- Комітет по С'єрра-Леоне (1997) ;
- Комітет по Ліберії (2001) [23, с. 4-7].

Антитерористичний комітет був створений 28 вересня 2001 р. У 1993 р. Рада Безпеки ООН заснувала Міжнародний трибунал за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права в колишній Югославії, а в 1994 р. – за геноцид в Руанді. Рада Безпеки ООН працює безперервно і скликається в разі потреби.

Відповідно до Резолюції Рада Безпеки ООН створює антитерористичний комітет [23, с. 3].

Ключові напрямки роботи Контртерористичного комітету слід розділити на декілька блоків:

1) підрозділ технічної допомоги (допомога державам у приєднанні до існуючих програм технічної, фінансової та нормативної допомоги, крім встановлення контактів з потенційними донорами);

2) організацію доповідей державами з метою формування достовірної картини протидії тероризму в кожній державі та використання звітів як інструменту для діалогу між Комітетом та державами-членами;

3) використання прогресивних методів заохочення держав до розроблення кодексів та стандартів із врахуванням національних умов та потреб;

4) організація спеціальних зустрічей для підтримки розвитку тісніших зв'язків з міжнародними, регіональними та субрегіональними антитерористичними організаціями, а також для того, щоб усунути дублювання роботи та марнотратство шляхом кращої координації. Також представники Комітету на їх запрошення організують візити до країн для моніторингу ходу антитерористичної діяльності [24, с. 21].

З метою підтримки Контртерористичного комітету у виконанні його завдань Рада Безпеки ООН у 2004 році прийняла резолюцію № 1535 [9]. Відповідно до даного документу, у складі Контртерористичного Комітету формується Виконавчий Директорат на чолі із Директором-виконавцем, основним завданням якого стало спостереження за виконанням резолюції та сприянням технічної допомоги країнам-членам в реалізації антитерористичних заходів.

Практика Ради Безпеки ООН у сфері боротьби з міжнародним тероризмом загалом носить координаційний характер, а структури, що формуються в її структурі, мають допоміжний характер [26, с. 393].

Однак це не применшує значення та значення структур ООН у міжнародній антитерористичній діяльності.

Доказом цього є Глобальна контртерористична стратегія ООН, яку було ухвалено резолюцією 60/288 Генеральної Асамблеї ООН у 2006 р. [10]. Відповідно вщезазначеного документа, Рада Безпеки ООН має ряд важливих завдань у сегменті антитерористичної політики.

Зокрема, Рада Безпеки ООН відповідає за розробку принципів співпраці між країнами світу у застосуванні зброї масового знищення в терористичній діяльності, визначення пріоритетів у наданні допомоги державам, які постраждали від

терористичних загроз, заборону поїздок осіб, які перебувають під санкціями, тощо [27, 28].

Загалом, є підстави вважати, що Рада Безпеки ООН, з огляду на її статутні функції, є важливою інституцією в боротьбі з сучасним тероризмом. Сформовані у складі Ради Безпеки контртерористичні органи де-юре вияснюють позицію міжнародної спільноти із засудження та несприйняття терористичних проявів.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН

2.1 Процедура прийняття рішень у Раді Безпеки ООН

Рада Безпеки є помітною фігурою не лише в Організації Об'єднаних Націй, а й на міжнародній арені загалом. Крім того, слід зазначити, що Рада Безпеки є єдиним органом, який має право приймати рішення про примусові дії з використанням миротворчих сил. Таке твердження випливає зі ст. 24 Статуту ООН [9], оскільки на цей орган покладено головну функцію забезпечення безпеки та миру у світі. Тому рішення Ради з основних питань мають юридичну силу.

Рада Безпеки ООН уповноважена розслідувати будь-які суперечки або ситуації, які можуть спровокувати міжнародний конфлікт або вирішити конфлікт, щоб визначити, чи може продовження суперечки або ситуації загрожувати зміцненню міжнародного миру і безпеки.

Рада Безпеки ООН дає рекомендації або впроваджує заходи, які необхідно вжити для підтримки та відновлення міжнародного миру та безпеки [35, с. 146].

Слід також підкреслити, що Рада Безпеки отримала право застосовувати примусові заходи проти тих країн, які порушують міжнародний мир і безпеку. На прикладі статті 25 Статуту ООН: «Члени Організації погоджуються відповідно до цього Статуту підкорятися та виконувати рішення Ради Безпеки». Тому рішення Ради Безпеки є непохитними для всіх країн, адже сьогодні ООН – це майже всі визнані країни світу (крім Ватикану). Проте всі інші органи ООН можуть приймати лише рекомендаційні рішення [12].

На практиці діяльність Ради Безпеки щодо підтримки миру та безпеки полягає у визначенні певних санкцій проти держав-порушників, зокрема:

- Рада безпеки має право на введення миротворчих формувань у зону конфлікту;
- Рада безпеки має право на створення міжнародної адміністрації в зоні конфлікту;

- Рада безпеки має право на створення організації постконфліктного врегулювання;
- Рада безпеки має право на військові дії проти агресорів.

Крім того, ООН гарантує, що рішення, прийняті Радою, стосуються тих країн, які навіть не є її членами, у міру, необхідному для сприяння міжнародному миру та безпеці (ст. 6, параграф 6 Статуту). [7].

Важливо відзначити, що його рішення не підлягають оскарженню чи перегляду в інших міжнародних органах, але кожен із п'яти постійних членів Ради Безпеки ООН має право накласти вето на резолюцію.

У ситуації з Лігою Націй (попередниця ООН) слід зазначити, що в цій організації кожен член отримав це право, можливо, це було однією з причин, що призвело до її нездатності приймати своєчасні та правильні рішення.

Засновниками та постійними членами Ради Безпеки ООН були: Франція, Великобританія, США, Китайська Республіка та СРСР. З розпадом останнього спадкоємицею вето стала Росія. Така ситуація сьогодні викликає чимало заперечень, оскільки після розпаду Радянського Союзу Росія була зобов'язана бути внесена до списку нового члена ООН, а не як країна – продовження, (це питання висвітлено в монографії О.В. Тарасова «Суб'єкт міжнародного права: проблеми сучасної теорії» [40, с. 260], який останнім часом зловживає цим правом.

Подальше використання країнами вето блокує роботу Ради Безпеки ООН і знижує ефективність і роль ООН. Водночас це негативно впливає на авторитет постійних держав-членів цього органу [34, с. 384].

Відповідно до основних положень Статуту ООН, її державам-членам заборонено застосовувати силові методи, що суперечать Статуту. На практиці вони захищені від права вето на рішення та санкції у разі одностороннього застосування ними сили. Держави регулярно використовують право вето в ситуаціях, пов'язаних з їх інтересами [7]. Саме таку ситуацію можна спостерігати сьогодні у конфлікті між Україною та Російською Федерацією (РФ). Усі рішення щодо України

накладаються вето Російською Федерацією як постійним членом Ради Безпеки ООН [35, 36].

У цілому, теорії стосовно підвищення ефективності інституту вето і його ролі у випадку прийняття легітимних і юридично відмінних рішень, результатів їх реалізації, впливу цього інституту на міжнародно-правові відносини безперервно вдосконалюються. Це робиться як за допомогою наукового обґрунтування, так і на основі проєктів і пропозицій щодо реформування інституту права вето державами-членами ООН [37].

«Мала п'ятірка» заснувала, так хвану першу колективну ініціативу: Ліхтенштейн, Йорданія, Коста-Ріка, Сінгапур та Швейцарія, ще на початку 2000-х років. Головна ідея заключалась у накладенні подальших обмежень на використання права вето для блокування дій Ради Безпеки, які були спрямовані на припинення геноциду, та проти військових злочинів та злочинів проти людства. Крім того, для організації встановлено обов'язок кожного разу пояснювати причини вето [7].

Показовим прикладом є те, що Росія наклала вето на резолюцію Ради Безпеки ООН про нелегітимність кримського референдуму або створення міжнародного трибуналу для покарання винних у катастрофі «Боїнг 777» у Донецькій області, в результаті якої загинули 298 осіб.

Нажаль, у Статуті ООН немапідстави, як можна було б обійти право «заборони», окрім як лишити дану державу подібного права, однак це майже не можливо.

Аналіз практики Ради Безпеки ООН щодо впровадження адресних санкцій протягом 2018-2020 років, що наведено в таблиці 2.1., дає підстави виділити такі види: економічні санкції (торговельні та фінансові); ембарго на поставки зброї; санкції, пов'язані з припиненням транспортних послуг (санкції, пов'язані з припиненням авіасполучення та санкції, пов'язані із заборонаю в'їзду в інші країни); дипломатичні санкції; санкції, спрямовані на обмеження або припинення

наукового співробітництва. У таблиці 2.1 наведено проекти резолюцій, не прийняті постійними членами проти них на відкритих засіданнях Ради Безпеки ООН.

Таблиця 2.1

Проекти резолюцій, не прийняті в результаті голосування постійних членів проти них на відкритих засіданнях Ради Безпеки ООН

Дата	Проект	Номер засідання	Пункт порядку денного	Постійні члени, які голосували проти
31 серпня 2020 року	S / 2020/852		Загрози міжнародному миру і безпеці, створювані терористичними актами	США
13 липня 2020 року	S/2020/667	S/2020/661	Ситуація на Близькому Сході	Російська Федерація Китай
20 грудня 2019 року	S/2020/654	8697	Становище на Близькому Сході	Російська Федерація Китай
20 грудня 2019 року	S/2019/961	8696	Положення на Близькому Сході	Російська Федерація Китай
19 вересня 2019 року	S/2019/756	8623	Становище на Близькому Сході	Російська Федерація Китай
28 лютого 2019 року	S/2019/186	8476	Ситуація в Боліваріанської Республіці Венесуела	Російська Федерація Китай
1 червня 2018 року	S/2018/516	8274	Становище на Близькому Сході, включаючи палестинські питання	США
10 квітня 2018 року	S/2018/156	8228	Становище на Близькому Сході	Російська Федерація

Джерело: [9]

Щоб позбавити Росію такого права, за таке рішення мають проголосувати дві третини членів Генасамблеї ООН і п'ять постійних членів Ради Безпеки. Тобто держава має проголосувати проти себе, щоб скасувати вето, а на практиці це практично неможливо, тому варто розглянути деякі пропозиції щодо вирішення цієї ситуації.

На сьогоднішній день увага зосереджена на трьох основних напрямках вирішення цієї проблеми. Перший підхід — повністю скасувати вето, другий —

частково збільшити кількість країн, які мають таке право, третій — частково обмежити його застосування. [7].

Представник Мексики підкреслив, що Рада Безпеки не повинна мати членів першого і другого рангу. З його точки зору, кожен зобов'язаний брати участь у засіданнях Ради Безпеки на рівних засадах. Він також підкреслив, що не доцільно проводити реформи шляхом розширення застарілих привілеїв Ради Безпеки, таких як статус постійного членства чи право вето, доцільно провести реформи з метою збільшення представництва та географічної рівноваги в Раді Безпеки [38, с. 22].

З іншого боку, слід дотримуватися двох теорій. Згідно з першим: повинні бути створені нові члени та нові постійні посади; друга теорія полягає в тому, що необхідно сформувавши нову категорію напівпостійних членів Ради Безпеки ООН, це будуть авторитетні держави, які будуть обиратися більше ніж на два роки і зможуть бути переобрані відразу. Однак ця процедура може зайняти багато років, і компроміс необхідно знайти якомога швидше.

Тому може бути і третя точка зору – часткове обмеження вето, що є більш прийнятним і більш реалістичним. Подібну точку зору висловила Франція у 2013 році, але активізація її обговорення відбулася значно пізніше.

Олександр Джорджіні, заступник речника МЗС Франції, сказав: "Ініціатива Франції щодо регулювання права вето у випадках масових звірств знайшла широкий резонанс в Організації Об'єднаних Націй і міжнародному співтоваристві. Майже сорок країн офіційно висловили свою підтримку на останньому Засідання ООН та багато інших зацікавлені» [9].

Водночас слід зазначити, що французька пропозиція взагалі не радить відмовлятися від права вето, а лише окреслює консенсуальну відмову п'яти постійних членів добровільно відмовитися від права вето у разі відповідальності за військові злочини [39].

Проте, незважаючи на те, що перевага надається третьому підходу, він, із правової точки, хоча і розв'язує питання права вето, однак його реалістичність певним чином залежить саме від морального аспекту, оскільки

погодженням подібної теорії важливо буде додавати зміни до статуту ООН [44, с. 97].

Отож, узагальнюючи дане питання, можна дійти висновку, що проблема є досить актуальною та із плином часу, вона все більше і більше загострюється, однак на прями її рішення дотепер не погоджені та вимагають певних та можливо навіть кардинальних змін.

2.2 Правова природа резолюцій Ради Безпеки ООН та їх виконання

ООН є єдиною міжнародною, універсальною організацією, яка наділена повноваженнями щодо застосування примусових заходів – санкції, які накладаються на державу у випадку порушення правил міжнародного миру та безпеки. Саме тому, відповідно до Статуту ООН, ключова роль у застосуванні санкцій належить Раді Безпеки ООН, яка діє від імені всіх держав-членів ООН (ст. 24 Статуту) [7].

Правові аспекти втручання Ради Безпеки викладені у ст. 39 «Рада Безпеки визначає наявність будь-якої загрози миру, будь-яке порушення миру чи акт агресії та дає рекомендації або приймає рішення про заходи, які необхідно вжити відповідно до ст.ст. 41 і 42 для підтримки або встановлення міжнародного миру та безпеки» [7].

Як зазначають Д. А. Мур і Дж. Д. Пубанц, являючись «резервуаром» сили країн-членів ООН, Рада Безпеки ООН виступає як орган, який «підтверджує законність» або ж «встановлює незаконність» щодо застосування сили у міжнародному масштабі [7]. Власні санкційні права Рада Безпеки реалізує у вигляді прийнятих резолюцій.

Резолюції Ради Безпеки ООН є офіційними письмовими нормативними актами, прийнятими відповідно до її статутної компетенції та встановленої процедури. Резолюції Ради Безпеки ООН підлягають суворому виконанню (стаття 25 Статуту) і мають юридичну силу.

Властивістю міжнародного права є те, що для реалізації його положень відсутні органи загальної юрисдикції [7]. Тому, хоча рішення про введення санкцій приймаються міжнародною організацією, решта з них виконуються безпосередньо самими державами-членами.

Виконання положень резолюцій Ради Безпеки ООН щодо запровадження режимів міжнародних санкцій потребує спеціальних заходів для реалізації на міжнародно-правовому рівні. У результаті доцільно виділити два рівні реалізації режимів санкцій – міжнародний і внутрішній.

Міжнародно-правові основи виконання країнами резолюцій Ради Безпеки ООН базуються на загальних нормах міжнародного права та відповідних принципах Статуту.

Загальновизнаний принцип сумлінного виконання зобов'язань, закріплений у Статуті ООН: п. 2 ст. 2 «Усі члени Організації Об'єднаних Націй сумлінно виконують свої зобов'язання за цією Хартією» і пункт 5 статті 2 «надають їй всю можливу допомогу в усіх її діях відповідно до цієї Хартії та утримуються від надання допомоги». будь-якій державі, проти якої Організація Об'єднаних Націй вживає превентивних або примусових заходів, «гарантує співробітництво між державами для ефективного виконання режимів санкцій, передбачених резолюціями».

Санкції Ради Безпеки ООН, в першу чергу за своєю правовою природою є централізованими примусовими заходами, застосування передбачених міжнародним правом заходів впливу, потребує досить сильної організації. Для впровадження санкційних режимів «Рада Безпеки має право на створення допоміжних органів, які на її думку є необхідними для виконання своїх функцій» (ст. 29 Статуту). Комітети з санкцій є найбільш поширеною формою допоміжного органу, створеного для сприяння механізму адміністрування, контролю та вдосконалення виконання санкцій [3, с. 111].

Формуючи Комітети із санкцій, Рада Безпеки покладає на них виконання наступних завдань, які наведено нарис. 2.1.

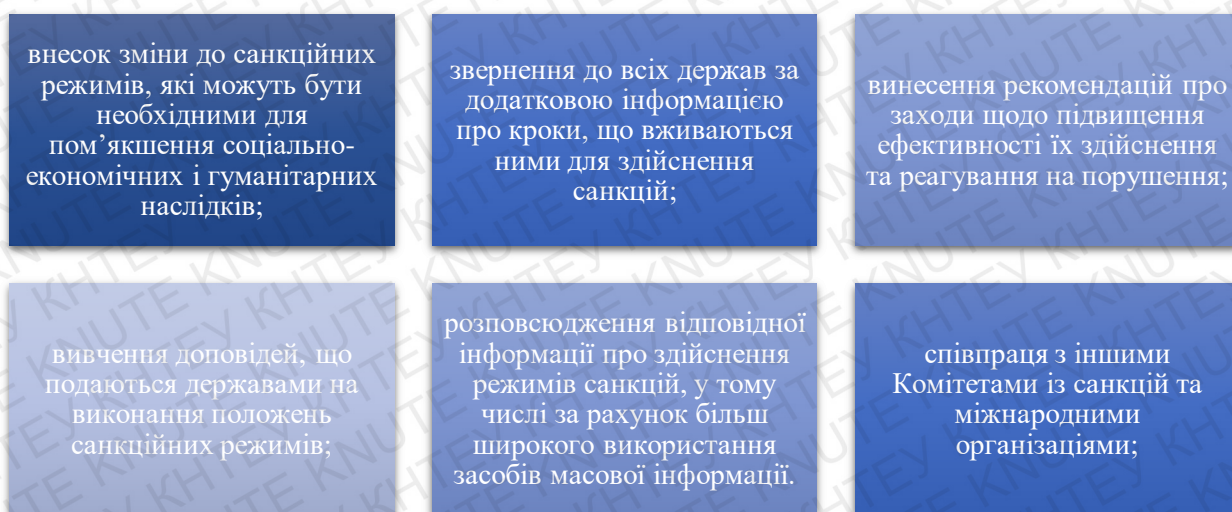

Рис. 2.1 Делеговані повноваження Комітетів із санкцій Ради Безпеки ООН

Джерело: [53, с. 69]

Важливо наголосити, що формування Радою Безпеки комітетів санкцій є дуже важливим кроком у реалізації механізму санкцій: прогнозування, координації та контролю за виконанням введених режимів санкцій.

Інший етап реалізації санкцій відображається у виконанні резолюцій Ради Безпеки безпосередньо самими країнами. Правова реалізація режимів санкцій окреслює трансформацію відповідного міжнародного права.

Перш за все, це реалізується шляхом оприлюднення вітчизняними органами внутрішньодержавних нормативно-правових актів, а також прийняття адміністративних розпоряджень та заходів, адресованих безпосередньо державним органам, юридичним особам та громадянам щодо забезпечення санкцій щодо адресатів санкцій [50, с. 277].

Аналіз виконання резолюцій Ради Безпеки на основі правових систем країн, К. О. Кононоварадить наступні правові моделі юридичного закріплення резолюцій Ради в національному законодавстві (див. рис. 2.2).

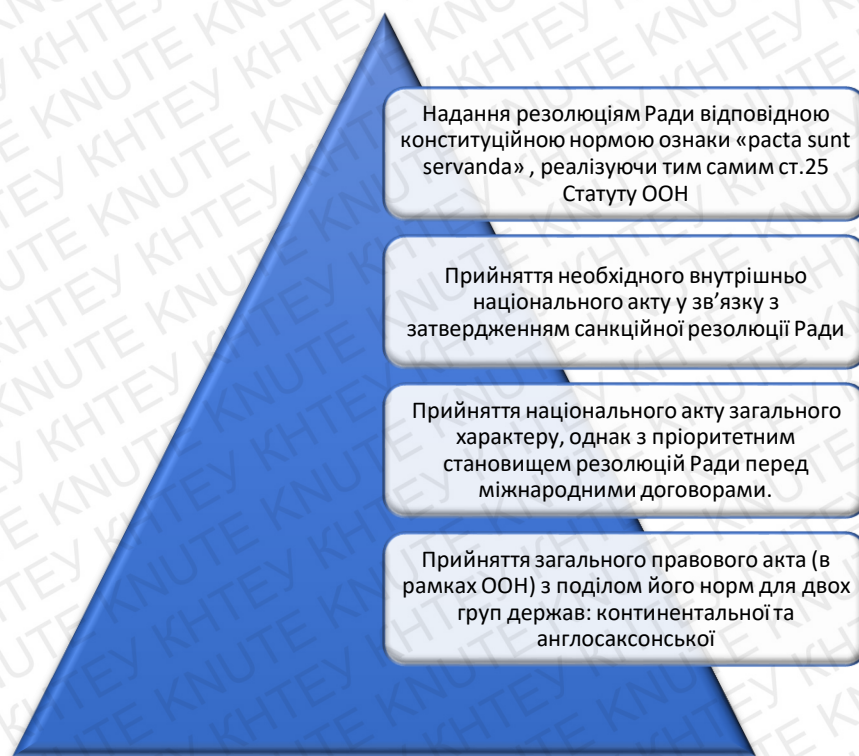

Рис. 2.2 Правові моделі юридичного закріплення резолюцій Ради Безпеки ООН у національному законодавстві

Джерело: [52, с. 131]

Підсумовуючи, можна стверджувати, що система загального права є досить складною процедурою організації внутрішньодержавних норм, яка не має чіткого вектора реалізації міжнародного права. Проте введення санкцій Ради Безпеки ООН на національному рівні має ґрунтуватися на аксіомі дотримання резолюцій Ради, які є актами *suigeneris*, що визначають механізм реалізації положень Статуту.

Саме дотримання цієї «аксіоми» на національному рівні має забезпечуватися напрямком взаємодії всіх трьох гілок влади, які є національними лідерами узгодженої волі держав-членів ООН [45, с. 4].

Іншими словами, як зазначає В. Холланд-Дебас, країни «повинні забезпечити ефективне виконання та виконання постанов у межах національного порядку через національні законодавчі, виконавчі та судові органи» [10, с. 68]. Таке виконання має здійснюватися незалежно від типу внутрішнього правового джерела, в якому закріплена норма, покликана сприяти впровадженню країною примусових заходів.

Запровадження обов'язкових заходів Ради Безпеки ООН, хоча це вимагає складних узгоджувальних процедур, консультацій і перевірки правових економічних і політичних позицій з усіма державами-членами Ради Безпеки, багатосторонніх, зазвичай складних консультацій, компромісів, готовності до взаємності та надання взаємних гарантій, часто пов'язані з високим ризиком матеріального збитку для країн-учасниць імплементації санкцій, але їх запровадження наочно демонструє лідерство цільової держави та світу, рішуче відбивати спроби загрожувати міжнародному миру та безпеці [49, с. 74].

Безсумнівною перевагою такого типу заходів є те, що відносна швидкість економічних санкцій доповнюється перспективою додаткових заходів або пом'якшення раніше застосованих.

Тому можна не сумніватися, що економічні санкції залишаться затребуваними як засіб тиску та врегулювання міжнародних конфліктів.

Спеціальна дослідницька доповідь Ради Безпеки щодо санкцій ООН визначає п'ять основних типів цілеспрямованих санкцій:

- дипломатичні;
- заборона на поїздки;
- заморожування активів;
- збройне ембарго;
- заборони продукції [32, с. 310].

Враховуючи, що тема адресних санкцій недостатньо вивчена у вітчизняній науці міжнародного права, класифікації цього виду санкцій українськими вченими поки що не запропоновані.

Також, можна навести декаліка прикладів з практики прийняття та відхилення резолюцій і рамках Ради Безпеки ООН.

Наприклад, Лист Постійного представника України при Організації Об'єднаних Націй від 28 лютого 2014 року на ім'я Голови Ради Безпеки (S/2014/136) був відхилений 15 травня 2014 року, право «вето» наклала Російська Федерація

[53]. Цього ж року, 30 грудня був відхилений проєкт резолюції: Положення на Близькому Сході, включаючи палестинське питання (S/2014/916) [1, 2].

Приклади ухвалених резолюцій у 2021 році (див.рис.2.3):

S/RES/2602(2021) 29 жовтня 2021 року Ситуація щодо Західної Сахари;

S/ RES / 2606 (2021) 15 листопада 2021 року Доповіді Генерального секретаря з Судану та Південного Судану;

S/ RES / 2607 (2021) 15 листопада 2021 року Ситуація в Сомалі;

S/ RES / 2605 (2021) 12 листопада 2021 Положення в Центральньоафриканській Республіці;

S/ RES / 2604(2021) 3 листопада 2021 року Ситуація в Боснії та Герцеговині;

S/RES/2601(2021) 29 жовтня 2021 року Діти та збройні конфлікти;

S/RES/2603(2021) 29 жовтня 2021 року Ідентичні листи Постійного представника Колумбії при Організації Об'єднаних Націй від 19 січня 2016 року на ім'я Генерального секретаря та Голови Ради Безпеки (S/2016/53);

S/RES/2600(2021) 15 жовтня 2021 року Питання про Гаїті; S/RES/2599(2021) 30 вересня 2021 року Ситуація в Лівії

Рис. 2.3 Приклади ухвалених резолюцій у 2021 році.

Джерело: [6]

РОЗДІЛ 3. СУЧАСНІ ПІДХОДИ РЕФОРМУВАННЯ РАДИ БЕЗПЕКИ ООН

3.1 Розширення складу Ради Безпеки ООН як відображення сучасного світового порядку

На сьогоднішній день існує декілька ідей щодо реформування Ради Безпеки ООН [46, с. 137]. Головна мета – збільшити кількість постійних членів з правом вето чи без нього та невелике збільшення непостійних членів, щоб належним чином представляти країни в цьому важливому органі.

Крім того, були пропозиції віддати одне місце в Раді Безпеки Європейському Союзу, хоча це питання є досить спірним і Статут ООН не передбачає членство в будь-яких міжнародних асоціаціях, утвореннях, крім держав (ст. 7 Статуту ООН).) [7].

На цьому етапі стає цілком зрозумілим, що важко вибрати правильні критерії для надання нового постійного членства в Раді Безпеки. Враховуючи суверенну рівність країн, економічний критерій не слід враховувати. Але в будь-якому випадку, як не вирішувати це питання, у майбутньому все одно певна кількість країн буде незадоволена [50, с. 131-141].

Головна мета ООН сьогодні – шукати діалог не стільки між країнами, скільки між цивілізаціями. Принаймні, відзначаючи обставини українсько-російського конфлікту, важко не помітити той факт, що Рада Безпеки не може виконувати свою головну функцію у створенні Організації Об'єднаних Націй у забезпеченні миру та безпеки у світі. насамперед через наявність у її складі постійних членів держави-агресора.

У свою чергу, виникає питання, що постійне членство в ООН може взагалі не знадобитися. У переважній більшості міжнародних організацій країни-учасниці є рівноправними, і надання такого постійного статусу ставить одні держави вище інших, і в такому випадку ООН утруднює або унеможлиблює прийняття адекватних рішень.

На сьогоднішній день діяльність Організації Об'єднаних Націй подібна до діяльності Ліги Націй. А вона, як відомо, припинила своє існування через те, що не змогла реалізувати свою головну функцію – запобігти новій війні. Ліга Націй також надала лише рекомендації, що стосується ООН сьогодні.

Говорячи про розширення Ради Безпеки, слова президента Франції Еммануеля Макрона «необхідно, щоб континенти взяли відповідальність за мир перед Радою Безпеки», свідчать про можливе рівне представництво континентів у Раді Безпеки з рівною кількістю голосів [54, с. 277].

За його словами, «необхідно зуміти знову винайти корисні форми співпраці, коаліцій проєктів, гравців, і ми маємо модернізувати структури та перебалансувати ці відносини».

Тому питання реформування Ради Безпеки ООН повністю не вирішиться і не дасть місця в Раді Безпеки регіональним групам. Перш за все, бракує консенсусу щодо того, як обирати представників регіональних груп: це мають робити самі регіональні групи або Генеральна Асамблея ООН. По-друге, нинішня система угруповань не відповідає сучасним геополітичним реаліям. Перш за все, це стосується дискусійного питання надання місць у Раді Безпеки арабським державам та державам Західної та Східної Європи [11, с.13].

Пропонувалося ввести постійне «пакетне» членство в Раді Безпеки і разом з цим єдиним пакетом пропонується представляти країни Скандинавії, Східну Європу, арабський світ, Африку, Латинську Америку, Південно-Східну Азію [7, с.46]. Тому пропозиція Африканського Союзу створити групу «ротованих» членів є досить цікавою. Його головна суть полягає в тому, що великі регіональні асоціації (у даному випадку Африканський союз) мали б постійне місце в Раді Безпеки, яке має змінюватися членом асоціації.

Єдиний представник регіональної групи повинен керуватися у своїй діяльності не інструкціями власного уряду, а повинен висловлювати позицію об'єднання [8, с.143].

Однак є і недоліки даної організації Ради Безпеки ООН:

- а) невідомо, що робити, якщо країна належить до двох або більше регіональних організацій;
- б) якій із існуючих регіональних організацій віддати перевагу;
- в) Рада Безпеки ООН повинна приймати рішення швидко, і якщо в Раді Безпеки будуть присутні представники регіональних організацій, вони не зможуть реагувати досить миттєво, тому що необхідно буде узгодити погляди всіх членів регіональної організації. .

Зазначимо, що одним із обґрунтованих проєктів реформування членства в Раді Безпеки ООН є проєкт представництва цивілізацій. Відповідно до якого розглядається перспектива надання постійного місця в Раді Безпеки ООН Організації Ісламська Конференція (до 28 червня 2011 року Організації Ісламської Конференції, ОІК). Насамперед через те, що це досить впливова міжнародна організація, до складу якої входить понад півсотні держав [7]. З іншого боку, Організація ісламського співробітництва відображає специфіку ХХІ ст. У зв'язку зі зростанням значення регіональних організацій у вирішенні питань міжнародного миру та безпеки, деякі члени ООН радили надати їм більш активну участь у прийнятті рішень Радою Безпеки ООН.

Про надання членства в ЄС вже говорилося вище. Щодо ОІК, то мусульманська цивілізація об'єднує людей, які при всій різноманітності історичної долі, культури, менталітету, традицій усвідомлюють, що належать до єдиної спільноти, суть якої не може бути зведена лише до релігії. Іслам сповідує кожен п'ятий житель земної кулі, і схоже, що така ситуація триватиме ще довго.

Слід зазначити, що процес реформування Ради Безпеки може затягнутися через відсутність однаковості між державами-членами щодо нових членів Ради Безпеки. Станом на сьогодні формування єдиної позиції щодо стратегічної реформи Ради Безпеки ООН знаходиться в руках її нинішніх постійних членів. У своїй діяльності, керуючись особистими геополітичними інтересами, постійні члени Ради Безпеки ООН підтримують одні країни в їх прагненні стати членами Ради Безпеки ООН і досить гостро конкурувати з іншими.

Важко не погодитися з Є. Годоваником, що «реформа Ради Безпеки має бути невід'ємною частиною інституційної реформи ООН в цілому та відповідати паралельній реформі інших інститутів, що належать до системи ООН» [7] .

Слід зазначити, що цілком доцільно визначати процес формування нової міжнародної юридичної особи нового покоління, а не реформування старого. Союзу були б надані відповідні повноваження для продуктивної діяльності в нинішніх реаліях, перспектива прийняття обов'язкових рішень. І хоча міжнародне право ґрунтується на консенсусі та добровільності, враховуючи нинішні реалії, цього недостатньо, доречно було б надати союзу апарату примусу.

Також, ООН повинна мати ширші повноваження щодо держав-порушників. Від обмеження їхнього голосування в Раді Безпеки до позбавлення їх членства. Стаття 16 Статуту Ліги Націй передбачала виключення з організації у разі порушення зобов'язань за Статутом.

У 1933 році Німеччина та Японія, за власним бажанням, вийшли з ЛН і фактично розпочали Другу світову війну. У 1939 році ЛН було позбавлено членства в СРСР, що не було ефективним засобом. Ці санкції не вплинули на хід подій на міжнародній арені та не запобігли виникненню військового конфлікту. В результаті Ліга Націй припинила своє існування. Першим кроком до цього стала втрата її ефективності та необхідності для держав.

Нині реформа Ради Безпеки є зовнішнім каменем у оновленні Організації Об'єднаних Націй і, водночас, одним із найскладніших елементів її реструктуризації.

Важливість розширення Ради Безпеки визнає переважна більшість держав. Щоправда, щодо практичних питань думки розходяться: наскільки необхідно розширювати орган і, головне, хто має отримати статус постійного члена.

Крім того, немає консенсусу щодо права вето. Адже західні країни розглядали можливість незначного збільшення кількості постійних членів (по два – Німеччина та Японія) і виступали за збереження права вето. Переважна більшість

країн з розвинутою економікою виступають за представництво в якості постійних членів Ради Безпеки та обмеження або скасування закону вето.

У центр обговорення потрапили чіткі пропозиції: збільшити кількість постійних членів на п'ять (Японія, Німеччина та три країни з Африки, Азії та Латинської Америки); крім того, збільшити склад Ради Безпеки на п'ять постійних і чотирьох непостійних членів від регіонів; залучити до Ради Безпеки п'ятьох постійних членів без права вето; статус постійних членів має надаватися не окремим країнам, регіональним організаціям (ЄС, ОАЕ, ОАД тощо); статус постійних членів країни з Азії, Африки та Латинської Америки має отримати нарративну основу [55, с. 40].

Цілком очевидно, що збільшення кількості постійних членів розширить можливості застосування права вето та створить додаткові труднощі на шляху до оперативного прийняття рішень. У той же час позбавлення права вето буде дискримінувати нових постійних членів.

Практика обговорення пропозицій щодо реформування ООН показує, що реструктуризація Організації є досить складним і тривалим процесом. Принаймні, заходи щодо реструктуризації Секретаріату легше реалізувати; важче реформувати міжурядові органи та методи реалізації пріоритетних напрямків діяльності.

Підсумовуючи, слід зазначити, що реформа ООН залишається невідкладною і невідкладною справою. Нинішню ситуацію в Раді Безпеки важко визначити, це не просто так, і разом з Радою Безпеки витрати поширюються на всю Організацію Об'єднаних Націй. Що ще важливіше, хронічний параліч Ради Безпеки неодноразово посилював і виправдовував спокусю обійти Раду, а іноді й обійти сучасну систему міжнародного права в цілому. Сьогодні обхід Ради Безпеки все ще розглядається як виняток, а завтра це може стати загальним правилом. Сьогодні їх засуджують, завтра будуть вважатися нормою.

3.2 Удосконалення процедури прийняття рішень у Раді Безпеки ООН

Як зазначалося в попередніх розділах, після Другої світової війни людство створило Організацію Об'єднаних Націй з головною метою протистояти викликам і загрозам, які стоять перед світовою спільнотою. Цей орган створювався насамперед як система колективної безпеки для забезпечення стабільності у світі. Однак слід зазначити, що на сьогоднішній день механізм прийняття рішень в ООН не є досконалим.

На орган покладено багато різноманітних завдань, але ключовою є реалізація ідеї підтримання міжнародного миру та безпеки у світі. З огляду на це, рішення Ради Безпеки є загальнообов'язковими, що визначає їх безсумнівне виконання країнами-учасницями [7].

Враховуючи важливість роботи цього органу з метою підтримки порядку, миру та розвитку світу загалом, слід зазначити, що проблема зловживання правом вето має бути розглянута та вирішена. У свою чергу, зловживання цим правом спричиняє: негативні наслідки та створює несприятливі умови для розвитку міжнародних відносин, неправильне застосування норм міжнародного права та порушення основних положень щодо діяльності та основних цілей Ради Безпеки та Організації Об'єднаних Націй загалом.

Особливої актуальності набуває питання про те, що без реформи вето жодна з ухвалених Радбезом резолюцій не є доцільною та легітимною для світу. Крім того, відкритим залишається і питання про існування в Російській Федерації права вето. Тому поступове вдосконалення та реформування права вето зможе підвищити рівень ефективності Ради Безпеки та створити рівні умови для всіх країн-учасниць у висловленні своїх позицій та сприятиме прийняттю відповідних та обґрунтованих рішень.

Сьогодні можна з упевненістю сказати, що Рада Безпеки переживає кризу через неефективне виконання своїх обов'язків. Адже це пов'язано насамперед із привілейованим правом 5 постійних членів Ради Безпеки, які застосовують його не

відповідно до ключових цілей Ради Безпеки, а в особистих інтересах. Варто навести кілька прикладів, які підтверджують той факт, що окремі держави-члени Ради Безпеки байдужі до політичних і військових конфліктів, терористичних актів, учасниками яких вони є.

Наприклад, у липні 2012 року Росія та Китай заблокували проєкт резолюції, розроблений Сполученим Королівством, який, у свою чергу, дозволяв перспективу санкцій проти Дамаска. У травні 2014 року Росія та Китай знову наклали вето на проєкт резолюції із закликом передати розслідування військових злочинів, скоєних під час сирійського конфлікту, до Міжнародного кримінального суду в Гаазі, але відхилили проєкт резолюції «Положення на Близькому Сході» S/2014/348[1].

У 2017 році ці країни знову проголосували проти резолюції про введення санкцій проти Сирії за атаки з використанням токсичних речовин, приписуваних Дамаску. У квітні 2017 року Росія заблокувала проєкт резолюції щодо розслідування очікуваної хімічної атаки в місті Хан-Шейхун. У жовтні 2017 року Росія також застосувала своє вето на проєкт резолюції про продовження мандату спільного розслідування хімічних атак у Сирії (Організація із заборони хімічної зброї) ООН і ОЗХЗ, з прикладами відхилених резолюцій, наведеними вище.

Враховуючи подібні ситуації, що виникають у діяльності цього органу, країни-учасниці незадоволені багатьма аспектами діяльності цього органу міжнародної безпеки.

Основні пропозиції, які вони висувають, можна розділити на три категорії реформ (рис. 3.1).

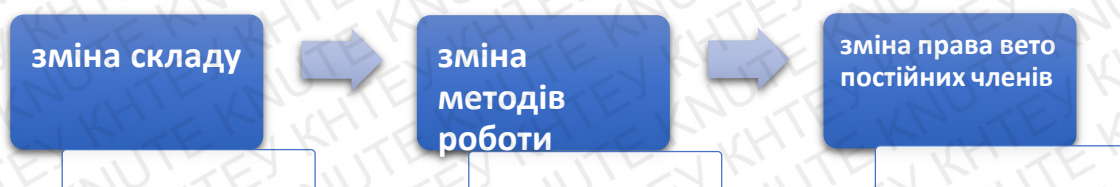

Рис. 3.1 Основні складові реформування процедури прийняття рішень у Раді Безпеки ООН

Джерело: [53]

Основною складовою реформи членства в Раді Безпеки ООН є запровадження в ній регіонального представництва, що є альтернативною концепцією реформування участі в цьому органі, згідно з якою постійні місця в Раді Безпеки ООН мають надаватися регіональним організаціям і блокам, не окремі держави [13]. Від 10 до 15 членів міжурядової групи «Єдність заради консенсусу», включаючи Аргентину, Італію, Мексику, Іспанію та Мальту, а також такі організації, як Ліга арабських держав та Організація ісламського співробітництва, висловили свою підтримку цій ідеї реформування Ради Безпеки [24, с. 47].

Однак ідея створення регіонального офісу не отримала широкої підтримки серед членів ООН. В результаті ідея була відкинута такими постійними членами Ради Безпеки, як США та Росія, які вважають, що пропозиції щодо розширення Ради Безпеки ООН мають бути спрямовані на конкретні країни, і ця ідея була розкритикована кандидатами на постійне членство Ради Безпеки [15, с. 13; 20].

Таким чином, реформування складу Ради Безпеки ООН та методів її роботи підвищить її демократичність, репрезентативності та прозорості, але ці напрямки реформування не здатні істотно підвищити ефективність цього міжнародного органу, його здатність втручатися у широкомасштабні конфлікти, і вирішувати їх.

Однак розширення Ради Безпеки погіршить її здатність швидко реагувати на загрози миру та загрози миру [7]. Тому реформування складу та методів роботи Ради Безпеки ООН не є актуальним, а проблема реформування практики використання права «вето» постійними членами Ради Безпеки ООН є надзвичайно гострою.

Саме право «вето» є ключовою перешкодою у прийнятті рішень, а отже, і в основних функціях Ради – підтримці миру та безпеки, і вимагає першочергової уваги міжнародного співтовариства. Для підтвердження цієї тези слід розглянути механізм прийняття рішень Радою Безпеки [7].

Хоча слово «вето» формально не вживається в Статуті ООН, практично кожен постійний член Ради Безпеки має можливість заблокувати рішення з питань по суті: якщо хоча б один з них проголосує проти резолюції, вона вважається

неприйнятною. Проте резолюція може бути прийнята, якщо постійний член утримається. [7]

Такий механізм прийняття рішень дає змогу постійним членам Ради Безпеки ООН зловживати своїм «вето» з метою переслідування національних інтересів, зокрема у випадках, коли вони порушують норми та принципи, закріплені в міжнародному праві. Слід зазначити, що такий метод, у свою чергу, може мати непередбачувані наслідки, оскільки блокування дій міжнародного співтовариства щодо припинення розвитку збройного конфлікту неминуче призводить до ескалації таких конфліктів та збільшення масштабів їх жертв.

Задля удосконалення процедури прийняття рішень у Раді Безпеки ООН, слід розглянути можливі варіанти реформування права вето. Станом на сьогоднішній день міжнародною спільнотою були висунуті наступні пропозиції реформи (див. рис. 3.2).

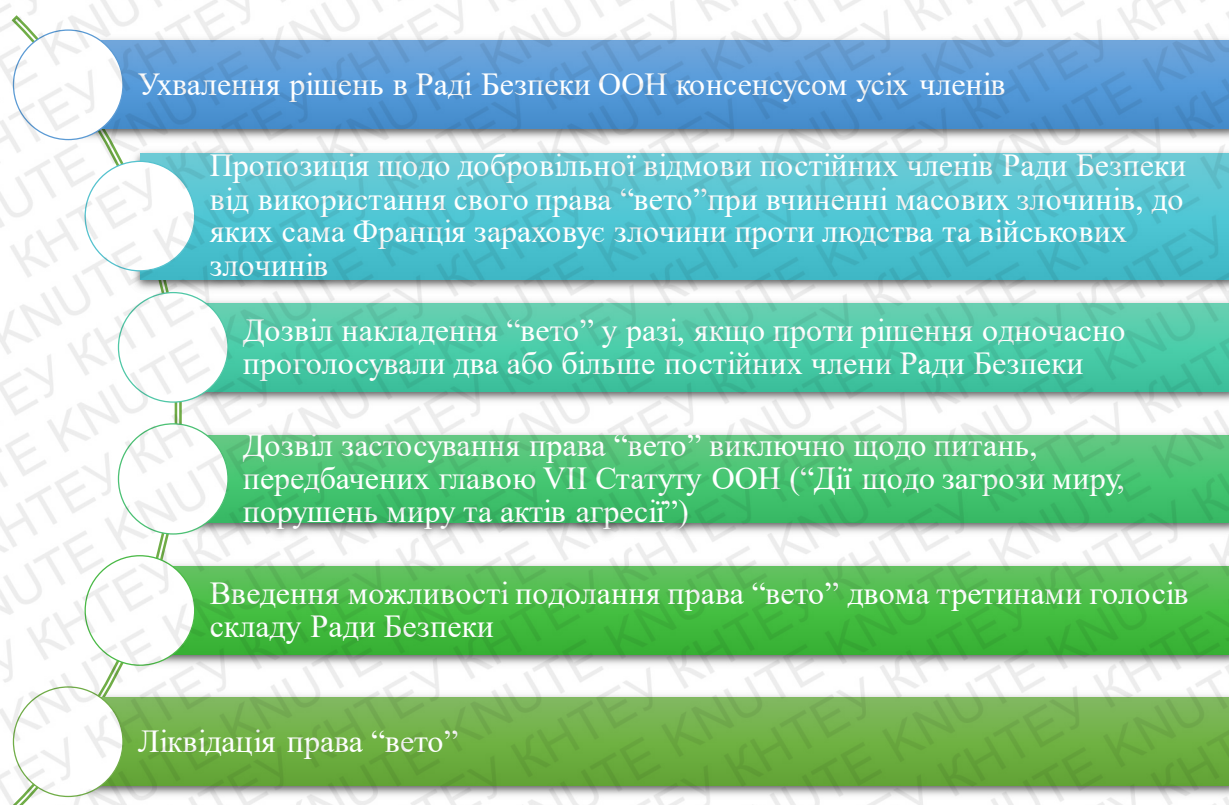

Рис. 3.2. Пропозиції щодо удосконалення процедури прийняття рішень у Раді Безпеки ООН

Джерело: [33, с. 146]

Так як застосування права “вето” було надано п’ятірці незмінних членів Статутом ООН, ліквідувати або ж обмежити його можна тільки внесенням змін до даного документа.

Згідно зі ст. 108, поправки до Статуту ООН набирають чинності для всіх членів після того, як вони будуть прийняті двома третинами голосів членів Генеральної Асамблеї та ратифіковані, відповідно до їх конституційної процедури, двома третинами членів Організації, включаючи всіх постійних членів Ради Безпеки.

Важливо зазначити, що Сполучене Королівство є єдиним постійним членом Ради Безпеки Організації Об’єднаних Націй, який санкціонував вищезгадану пропозицію Франції про добровільну відмову від вето. У той же час не можна визначити ставлення Великобританії до можливого обмеження права «вето» постійного члена Ради Безпеки. У дискусіях щодо реформи Ради Безпеки чиновники Сполученого Королівства зосередилися лише на розширенні складу цього органу, повністю ігноруючи питання реформування права «вето».

Станом на сьогодні невідомою також залишається позиція чинного китайського уряду щодо реформування права «вето» в Раді Безпеки. Однак, за словами С. Патріка, Китай відмовився підтримати пропозицію Франції добровільно обмежити право «вето» у справах про масові злочини, заявивши про свою незгоду з такими обмеженнями [11, с. 64].

Враховуючи усе вищенаведене, оскільки Китай відмовився укласти «джентльменську угоду», яка б обмежувала його право вето, китайський уряд, ймовірно, виступив проти таких поправок до Статуту ООН.

Саме тому два постійних члена Ради Безпеки ООН (Російська Федерація і США) публічно виступили проти реформи вето; Китай негативно ставиться до такої реформи.

Немає жодних передумов вважати, що Франція та Великобританія підтримають реформу права вето. Проте можна зробити висновок, що на сьогодні та за нинішніх умов реформування права «вето» в Раді Безпеки неможливе.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Здійснивши аналіз підходів до реформування Ради Безпеки ООН для підтримки міжнародного миру і безпеки, розглянувши ключові проблеми у діяльності Ради Безпеки ООН, можна зробити наступні висновки:

1. Конференція Дамбартон-Окс у 1944 році була ключовою для створення Організації Об'єднаних Націй. Одним з головних питань, які обговорювалися на конференції, була правова структура та місце Ради Безпеки в системі органів майбутньої Організації Об'єднаних Націй. Конференція заклала основи всієї Організації та визначила основні контури Ради Безпеки, яка несе основну відповідальність за підтримання миру та безпеки народів. Попередній проєкт Ради Безпеки показав, що були враховані основні недоліки організації та структури Ради Ліги Націй та створені необхідні передумови для плідної роботи цього органу у сфері миротворчості. Запропонований склад Ради Безпеки значною мірою відображав міжнародну політичну ситуацію наприкінці Другої світової війни.

2. Головна задача Ради Безпеки виявляється у застосуванні заходів, що спрямовані на поліпшення кризової ситуації. Слід зазначити, що антитерористична частина Ради Безпеки ООН є невід'ємною частиною координаційної політики щодо підтримки миру та безпеки в різних регіонах світу.

Усі повноваження Ради Безпеки ООН поділяються на такі групи:

- повноваження щодо прийняття нових держав-членів Організації Об'єднаних Націй, а також нових учасників Статуту Міжнародного Суду;
- повноваження щодо мирного врегулювання конфліктів, повноваження спрямовані на усунення причин чи дій щодо загрозм миру, придушення порушень миру та будь-яких актів агресії відповідно до норм міжнародного законодавства, інші повноваження, які являються спрямовані на підтримання міжнародного миру та безпеки з подальшим застосуванням застосування внутрішніх санкцій системи ООН;

- про внесення змін та перегляд Статуту ООН; про призначення посадових осіб та формування персоналу органів ООН (повноваження щодо призначення кандидатур);
- повноваження виконавчої влади; про створення нових органів системи ООН; про впровадження системи міжнародної опіки.

Рада має широкі функції та повноваження у сфері підтримки та зміцнення миру та безпеки. У разі небезпечного спору чи конфлікту Рада Безпеки ООН уповноважена спочатку рекомендувати сторонам конфлікту вирішити його мирним шляхом відповідно до ст. 33 Глава VI Статуту ООН. Якщо ці зусилля не дадуть результату, Рада Безпеки ООН вдасться до більш ефективних заходів згідно з гл. VII Статуту ООН. Такі дії можуть включати: тимчасові заходи, примусові заходи, тимчасове припинення членства в ООН, виключення з організації.

3. Рада Безпеки складається з постійних і тимчасових держав-членів, особливістю яких є те, що постійні держави мають право «вето», що дає їм перевагу у прийнятті рішень, що впливають на міжнародний мир і безпеку у світі.

Рада Безпеки ООН може також створювати допоміжні органи, необхідні для виконання своїх функцій. Є дві постійні комісії: Комітет експертів з регламенту та Комітет з прийому нових членів.

4. Кожен член Ради Безпеки має один голос. Рішення Ради Безпеки з процедурних питань вважаються прийнятими, якщо за них проголосують дев'ять членів Ради. Проте рішення з усіх інших питань вважаються прийнятими, якщо за них проголосують дев'ять членів Правління, включаючи голоси всіх постійних членів Правління. Крім того, сторона, яка бере участь у конфлікті, повинна утримуватися від голосування під час прийняття рішення.

Коли Рада отримує скаргу про загрозу миру, вона зазвичай рекомендує сторонам спочатку спробувати досягти згоди мирними засобами. Рада Безпеки може: встановлювати принципи досягнення згоди між сторонами конфлікту; в деяких випадках розслідувати та виступати посередником; відправити спеціальні

місії; призначити спеціальних посланців або попросити Генерального секретаря допомогти досягти мирного вирішення конфлікту.

5. Резолюції Ради Безпеки ООН є офіційними письмовими нормативними актами, які приймаються Радою відповідно до її статутної компетенції та встановленого порядку. Резолюції Ради Безпеки ООН мають суворе виконання (стаття 25 Статуту) і мають юридичну силу.

Виконання положень резолюцій Ради Безпеки ООН щодо запровадження режимів міжнародних санкцій потребує спеціальних заходів для реалізації на міжнародно-правовому рівні. У результаті доцільно виділити два рівні реалізації режимів санкцій – міжнародний і внутрішній.

6. Розширення країн-учасниць у складі постійних членів, з можливістю накладання вето. Недоліки: а) країни зможуть зловживати даним правом, внаслідок, рішення будуть прийматися повільно та буде важко знайти компроміс між державами; б) якщо в складі постійних членів більше країн, то можливо, в середині Ради створяться свої кола з держав, які будуть приймати рішення домовившись і за рахунок своїх інтересів та захисту свого суверенітету. Переваги: а) можна оцінити проблему більш об'єктивно, так як кожна з країн має свою стратегію щодо її вирішення.

7. Слід зазначити, що слабкість Ради Безпеки ООН полягає в тому, що вона не має централізованих інструментів застосування сили, не має власних збройних сил і може використовувати лише контингенти країн-членів, що обмежує її незалежність. Якщо Рада Безпеки має такий інструмент, вона зможе своєчасно реагувати на нагальні питання, які загрожують міжнародному миру та безпеці.

Також, враховуючи ключові питання в роботі Ради Безпеки ООН, можна внести наступні пропозиції:

1. Питання реформування Ради Безпеки ООН повністю не вирішить надання місць у Раді Безпеки регіональним групам. Перш за все, немає однастайності щодо того, як обирати представників регіональних груп, тому це мають робити самі регіональні групи або Генеральна Асамблея ООН.

2. Ключовим питанням реформування Ради Безпеки є суперечність між юридичним розширенням органу та небезпекою втрати його ефективності. Збільшення кількості постійних членів збільшить можливість застосування права вето та створить додаткові труднощі на шляху до швидкого прийняття рішень. У той же час позбавлення права вето буде дискримінувати нових постійних членів. Таким чином, право «вето» є ключовою перешкодою у прийнятті рішень, а отже, і у виконанні головних функцій Ради – підтримання миру та безпеки, і вимагає першочергової уваги міжнародного співтовариства. Для підтвердження цієї тези було розглянуто механізм прийняття рішень Радою Безпеки.

3. Основною складовою реформи членства в Раді Безпеки ООН є запровадження в ній регіонального представництва, що є альтернативною концепцією реформування участі в цьому органі, згідно з якою постійні місця в Раді Безпеки ООН мають отримати регіональних організацій, і блоки, а не окремі держави. Ця пропозиція розділить обов'язки блоків, якими керуватимуть регіональні організації, це дозволить вчасно вирішувати питання, які вже існують на місцях у конкретному регіоні, та зменшить можливість загроз.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Відхилена резолюція: Положення на Близькому Сході - Проєкт резолюції S/2014/348: Право вето застосували Російська Федерація та Китай URL: <https://undocs.org/ru/S/2014/348>(дата звернення: 20.04.2021)
2. Відхилена резолюція: Лист Постійного представника України при Організації Об'єднаних Націй від 28 лютого 2014 року на ім'я Голови Ради Безпеки (S/2014/136) URL: <https://undocs.org/ru/S/2014/189>(дата звернення: 20.04.2021)
3. Відхилена резолюція: 30 грудня Положення на Близькому Сході, включаючи палестинське питання S/2014/916 Проєкт резолюції: S/2014/916 URL: <https://undocs.org/ru/S/2014/916>(дата звернення: 20.04.2021)
4. Вето в Совете Безопасности URL: <http://www.un.org/ru/sc/meetings/veto/> (дата звернення: 02.09.2021)
5. РАДА БЕЗПЕКИ ООН (РБ ООН) - Верховна Рада України http://lib.rada.gov.ua/static/about/text/slov_06.pdf (дата звернення: 14.05.2021)
6. Резолюції Ради Безпеки ООН ухвалені в 2021 році URL: <https://www.un.org/securitycouncil/ru/content/resolutions-adopted-security-council-2021> (дата звернення: 20.04.2021)
7. Статут Організації Об'єднаних Націй URL: www.un.org.ua/images/UN_Charter_Ukrainian.pdf(дата звернення: 14.05.2021)
8. Уряд України та ООН в Україні підписали Рамкову програму партнерства на 2018-2022 роки. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=ukUA&id=716c822728e347-e59651950ae1b98026&title=UriadUkrainiTaOonVUkrainiPidpisaliRamkovuProgramuPartnerstvaNa2018-2022-Roki>(дата звернення: 12.06.2021)
9. The Secretary-General's statement to the General Assembly, 21 march 2005. URL: <http://www.un.org/largerfreedom/sg-statement.html>(дата звернення: 13.06.2021)

10. Бугаєнко С. С. Питання реформування ради безпеки ООН: пропозиції, проблеми та перспективи С. С. Бугаєнко Міжнародний науковий журнал "Інтернаука" . - 2017. - № 16(2). - С. 25-28.

11. Веремєєв Н. Ю. Стратегія економічних санкцій у світовій політиці. Н. Ю. Веремєєв, Е. І. Нікітіна. Держава та регіони. Серія: «Економіка та підприємство». - 2012. - № 1 (64). - С. 241-245.

12. Вонсович О. С. Організація Об'єднаних Націй в умовах сучасних викликів і загроз міжнародній безпеці О. С. Вонсович Науковий вісник Дипломатичної академії України. - 2016. - Вип. 23(2). - С. 36-42.

13. Гавриленко І. Підходи до реформування Ради Безпеки ООН І. Гавриленко Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2014. С. 100-102.

14. Глава Української держави виступив на загальних дебатах 65-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН, 23 вересня 2010. Постійне представництво України при ООН. URL: <http://www.mfa.gov.ua/uno/ua/news/detail/45531.htm>(дата звернення:20.09.2021)

15. Годованик Є. В. Перспективи реформування ради безпеки ООН Є. В. Годованик, О. В. Дерєко Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Право. - 2017. - Вип. 14. - С. 50-55.

16. Годованик Є. В. Посилення ролі міжнародних організацій у протидії актам агресії як важливий напрям їх реформування на сучасному етапі Є. В. Годованик, М. О. Покатович Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Право. - 2017. - Вип. 13. - С. 60-68.

17. Грицина К. В. Реформа права вето в Раді Безпеки Організації Об'єднаних Націй URL: <http://www.un.org/ru/sc/meetings/veto/>(дата звернення: 23.09.2021).

18. Губань Радім. Проблеми реорганізації проєктів Організації Об'єднаних Націй URL: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=2803> (дата звернення 01.10.2021)

19. Діяльність України в рамках ООН. Постійне представництво України при Організації Об'єднаних Націй. URL: <http://www.mfa.gov.ua/uno/ua/4263.htm> (дата звернення: 15.09.2021)
20. Дорош Л. РБ ООН у сучасних умовах: до проблеми пошуку варіантів реформування Л. Дорош, С. Охремчук Humanitarianvision. - 2015. - Vol. 1, Num. 2. - С. 19-26.
21. Еванс Г. Іспит для Ради Безпеки ООН URL: <http://www.m.day.kiev.ua/uk/article/svitovi-diskusiyi/ispit-dlyaradi-bezpeki-oon> (дата звернення: 16.09.2021)
22. Жукорська Я. М. Напрями реформування ООН: Рада Безпеки Я. М. Жукорська Право і суспільство. - 2015. - № 4. - С. 8-12.
23. Жукорська Я.М. Окремі аспекти реформування Ради Безпеки ООН URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/.pdf>(дата звернення: 02.10.2021)
24. Задорожній О. В. Проблеми участі Російської Федерації у роботі ради безпеки Організації Об'єднаних Націй у зв'язку з військовою агресією проти України О. В. Задорожній Альманах міжнародного права. 2014. С. 62-70.
25. Іорданова О.Є. Діяльність Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй: проблеми застосування права вето. Міжнародне право. Том 31 (70) Ч. 3 № 2 2020.
26. Історія Організації Об'єднаних Націй URL: <https://smc.naiiau.kiev.ua/pr-o-oon.html> (дата звернення:02.10.2021)
27. Карташкін В.А. Пакти про права людини та реформування правозахисного механізму ООН. До 40-річчя прийняття Пактів / В.А. Карташков, М.В. Поджідаєва, юрист-міжнародник. 2007. С. 2 -19.
28. Каляєв А. О. Історичні реалії та перспективи систем колективної безпеки у контексті безпекових імперативів державного управління А. О. Каляєв Ефективність державного управління. 2015. С. 21–28.
29. Куликов А. Сучасний міжнародний тероризм - відповідні заходи. А. Куликов. Глобальний тероризм і міжнародна злочинність: Матеріали 4-го Всесвітнього антикримінального та антитерористичного форуму, 2018.

30. Кульчицька О. В. Непостійне членство України в Раді Безпеки ООН: минуле та сучасне О. В. Кульчицька Гілея: науковий вісник. 2017. С. 393-396.
31. Ліпкан В. А. Міжнародне право : підручник. В. А. Ліпкан, В. Ф. Антипенко, С. О. Акулов. – К. : КНТ, 2019. – 752 с.
32. Ліщинська О. С. Діяльність ООН у сфері захисту прав жінок у країнах Близького Сходу та Магрибу (1975–1995). 2021. – 22 с.
33. Мартинов А. Діяльність української дипломатії у Раді Безпеки ООН (2016–2017 рр.) А. Мартинов Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. 2018.С. 146-163.
34. Малишева Ю. В. Відмежування поняття «санкції» від суміжних понять «примусові заходи» та «контрзаходи» в міжнародному праві. Ю. В. Малишева. Часопис Київського університету права. – 2014. – № 1. – С. 320–324.
35. Малишева Ю. В. Концепція «позитивних» санкцій в міжнародному праві. Ю. В. Малишева. VII Наукові читання присвячені пам'яті В. М. Корецького : зб. наук. праць. – К. : Видавництво Ліра-К, 2014. – С. 160–162.
36. Мелінішин В. Б. Проблема реформування ООН: аксіологія функціонального підходу. В. Б. Мелінішин. Актуальні проблеми політики. – 2019. – Вип. 38. – С. 639–647.
37. Міжнародне публічне право: підруч. за ред. В. М. Репецького. – К.: Знання, 2012. – 437 с. 3. Статут Організації Об'єднаних Націй. Департамент громадської інформації ООН. URL: https://www.un.org/aroundworld/unics/common/documents/publications/uncharter/UN%20Charter_Ukrainian.pdf(дата звернення:14.09.2021)
38. Мутагіров Д. З. Міжнародні політичні інститути: актуальні проблеми історії та теорії: навч. Посібник. Д. З. Мутагіров. - М.: Логос: Університетська книга. 2009. 384 с.
39. Новікова Л. В. Рада Безпеки Організації Об'єднаних Націй як інституція протидії тероризму Л. В. Новікова Вісник Харківського національного

університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм. - 2014. - № 1144, Вип. 4(2). - С. 25-29.

40. Світова політика: проблеми теорії та практики за ред. П.А. Циганкова, Д.М. Фельдмана. - М.: Видавництво Московського Університету, 2007. - 542 с.

41. Семчинський К. В. Реформування Ради Безпеки ООН: виклики і перспективи для України на сучасному етапі К. В. Семчинський Гілея: науковий вісник. 2017. С. 282-286.

42. Семчинський К. В. Підвищення ефективності функціонування Ради Безпеки ООН в контексті російської агресії проти України К. В. Семчинський Гілея: науковий вісник. - 2017. - Вип. 118. - С. 315-319.

43. Трипольська М. І. Проблемні питання реформування ради безпеки ООН М. І. Трипольська Держава та регіони. Серія : Право. - 2014. - № 4. - С. 172-174.

44. Тарасова О. В. Суб'єкт міжнародного права: проблеми сучасної теорії. Тарасов О. В. – Х.: Право, 2014 – С. 260-282.

45. Торкунов А.В. Сучасні міжнародні відносини за ред. А.В. Торкунова М.: РОССПЕН, 2010. - 378 с.

46. Турчин Я. Б. До проблеми реформування РБ ООН у контексті питання територіальної цілісності України Я. Б. Турчин Гілея: науковий вісник. - 2014. - Вип. 85. - С. 320-325

47. Укрформ інтерв'ю заступника офіційного представника МЗС Франції Олександр Жоржині URL: http://www.ukrinform.ua/rus/news/uge_pochti_40_stran_s-oglashayutsya_s_otkazom_ot_prava_veto_v_oon_1775835 (дата звернення: 16.08.2021)

48. Федоренко А. І. Шляхи та напрями трансформації Ради Безпеки ООН А. І. Федоренко Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2014. С. 97-99.

49. Фесенко М. ООН як інституційна основа нового міжнародного порядку Актуальні проблеми міжнародних відносин: Матеріали міжнародної

науково практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених. – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2016. – Ч. 1. – С. 4-7.

50. Фесенко М.В. Реформування ООН як інституційної основи нового міжнародного порядку Стратегії зовнішньої та безпекової політики провідних міжнародних акторів: збірник наукових праць За заг. ред. канд. іст. наук, доц. С.В. Толстова. с. 137-147.

51. Фолклендський конфлікт. URL: <http://www.dw.de/фолклендськийконфлікт-далі-буде/a-5279392> (дата звернення: 16.08.2021)

52. Циганков П.А. Світова політика: змісту, динаміка, основні тенденції. Суспільні науки і сучасність, 2007. № 5. С. 131-141.

53. Червінка І. Перспективи реформування ООН в контексті обрання нового генерального секретаря Ірина Червінка HumanitarianVision. 2016. Volume 2, number 2. – Р. 69–74.

54. Чехович Т. В. Забезпечення міжнародної безпеки міжнародноправовими засобами Т. В. Чехович Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2013. С. 277-283.

55. Шпакович О. М. Реформування та зміна повноважень основних органів ООН: пошук та розробка нових альтернативних проєктів О. М. Шпакович Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2016. С. 40-45.

